

Savitaipale

SYDÄMELLÄ SOVUSSA SISULLA

VÄESTÖ

0 – 18 vuotiaat

- 15 % (koko maa 20 %)

18 – 64 vuotiaat

- 48 % (59 %)

65 – 74 vuotiaat

- 19 % (13 %)

74 – 84 vuotiaat

- 13 % (7 %)

85 vuotiaat

- 7 % (3 %)

Huoltosuhte, demograafinen 98 (61)

Demograafinen huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiaasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15-64-vuotiaasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeläisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

PERHERAKENNE

Lapsiperheet

- 26 % (koko maa 38 %)

Yhden vanhemman perhe

- 23 % (koko maa 23 %)

Varhaiskasvatukseen on osallistunut

- 72 % 1-6 vuotiaista (koko maa 63 %)

(Sotkanet 2019)

KOULUTUS

Keskiasteen koulutus

- 45 % (koko maa 42 %) 20 vuotta täyttäneistä

Korkea-asteen koulutus

- 20 % (koko maa 32 %) 20 vuotta täyttäneistä

On jäänyt koulutuksen ulkopuolelle

- 4 % (koko maa 7,5 %) 17 – 24-vuotiaista

Koulutustasomittain 283 (koko maa 380)

Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti.

(Sotkanet 2019)

TALOUS

Kunnan yleinen pienituloisuusaste vuonna 2019

- 17 % (koko maa 13 %)

Lasten pienituloisuusaste vuonna 2019

- 12 % (koko maa 12 %)

TYÖLLISYYS

Työttömänä joulukuussa 2020

- Alle 25-vuotiaista kahdeksan

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta joulukuussa 2020

- 11,2 % (Kaakkois-Suomi 15,2 %)

SENIORIT

75- vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat 2019 (Sotkanet 2019)

- 56 % (koko maa 57 %)

75- vuotta täyttäneistä on kotihoidon piirissä (Eksote)

- 7,8 % (Etelä-Karjala 7,9%)

85- vuotta täyttäneistä on

ympärivuorokautisessa hoidossa (Eksote)

- 12,9 % (Etelä-Karjala 11 %)

Laajan hyvinvointikertomuksen toteutuminen vuosilta 2017 - 2021

Toimintaympäristö

Laajan hyvinvointikertomuksen toimikautta leimasi Covid-19 pandemia. Pandemian alettua maaliskuussa 2020 ja hallituksen julistettua Suomi poikkeustilaan Savitaipaleen kunta joutui tekemään monia toimenpiteitä. Koulut siirtyivät etäopetukseen kolmannesta luokasta ylöspäin. Etäkouluun siirtyminen aiheutti monia toimenpiteitä sivistystoimessa. Etäkoulussa oleville oppilaille järjestettiin mahdollisuus hakea koululounas.

Poikkeustilan aikana kunnan palvelut, kuten kirjasto ja liikuntatilat olivat suljettuna. Tiloja avattiin 1.6. alkaen vähitellen tiukasti hygieniä säädöksiä noudattaen.

Sivistystoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöstä muodostettu pienryhmä soitti 70 – 79 vuotiaat kuntalaiset läpi, jotta voitiin varmistua heidän hyvinvoinnistaan. Eksote soitti 80-vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille kuntalaisille. Puheluiden perusteella voitiin todeta että tilanne oli suurimmalla osalla ikäihmisistä hyvä ja että poikkeustila vaikutti vähän omaan arkeen. Kunnan palveluista ikäihmiset kaipaivat eniten kirjaston palveluita.

Kunta perusti yhdessä SPR:n kanssa auttavan puhelimen, joka oli tarkoitettu kaikille poikkeustilan vuoksi apua tarvitseville kuntalaisille. Kauppa tai apteekkiapua tarvitsevien oli mahdollisuus tilata yrittäjä tuomaan tarvittavat tuotteet kotiin. Tarvittaessa pienryhmän tai SPR:n henkilöstö hoiti kotiinkuljetuksen maksutta. Myös saapuneiden puheluiden perusteella voidaan todeta, että kuntalaisten omat tukiverkostot toimivat hyvin. Avuntarve koski yksittäisiä ihmisiä.

Poikkeustilan aikana kunta teki tiivistettyä yhteistyötä myös seurakunnan kanssa, jotta kukaan ei jää ilman tarvitsemaansa apua.

Poikkeustila vaikutti myös monen muun palvelun järjestämiseen, harrastuksiin sekä yritysten toimintaan.

Savitaipaleella tartuntatilanne pysyi rauhallisena. Diagnosoituja tartuntoja oli vain yksittäisiä.

Laajan hyvinvointikertomuksen pääteemat olivat:

1. Terveelliset elämäntavat
2. Mielen hyvinvointi
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Asiakasosallisuus ja yhteistyöverkostot
5. Viestintä, tiedon tavoitettavuus ja kiinnostavuus
6. Työ, taloudellinen hyvinvointi ja yrittäjyys

Lapset ja nuoret

1. Terveelliset elämäntavat

1.1 Ravitseminen

Tavoitteena terveellisten ruokailutottumuksien omaksuminen

Ravitsemusasiat ovat osa neuvola- ja kouluterveystarkastusta, jossa käydään läpi terveelliset ruokailutottumukset. Tarvittaessa lapset ja nuoret ohjataan ravitsemusterapeutille.

Ruokahuollossa on kiinnitetty huomiota varhaiskasvatuksessa tarjottavien aamu- ja välipalojen terveellisyyteen. Huonolaatuisten hiilihydraattien ja nitraattipitoisten leikkeleiden määrää on vähennetty.

Kouluruokailussa on tarjolla kasvisruokaa kaikille ilman etukäteistilausta. Kouluruokailun ja välipalojen toteuttamisessa noudatetaan kouluruokasuosituksia. Kaikki oppilaat osallistuvat kouluruokailuun, vaikka eivät söisikään ruokaa. Erityisruokavaliota on noin 20 %:lla oppilaista.

Huomioita:

Suurin osa yläkoululaisista syö päivittäin koulussa Elämäni sankarit- kyselyn mukaan

Kouluruokailun merkitys kasvaa nuoren kasvaessa. Kouluterveyskyselyn mukaan yhä useampi ei syö aamupalaa joka arkiamu siirryttäessä alakoulusta yläkouluun ja edelleen lukioon.

Tilastotietoa elintavoista ja terveydentilasta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaisten	2017	2019
Ei syö aamupalaa kaikkina arkipäivinä	Savitaipale 29% Koko maa 23 %	Savitaipale 25 % Koko maa 26 %
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi %	Savitaipale - Koko maa 7 %	Savitaipale 9 % Koko maa 9 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaisten	2017	2019
Ei syö aamupalaa joka arkiamu %	Savitaipale 43 % Koko maa 38 %	Savitaipale 34 % Koko maa 41 %
Ei syö koululounasta päivittäin %	Savitaipale 8 % Koko maa 30 %	Savitaipale 10 % Koko maa 37 %
Kokee olevansa ylipainoinen %	Savitaipale 15 % Koko maa 16 %	Savitaipale 12 % Koko maa 17 %
Kokee terveydentilansa	Savitaipale 10 %	Savitaipale-

keskinkertaiseksi tai huonoksi %	Koko maa 19 %	Koko maa 21 %
Lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus tai terveysongelma %	Savitaipale 25 % Koko maa 22 %	Savitaipale 21 % Koko maa 21 %

Elämäni sankarit kyselyn vuodelta 2019 – 2020 mukaan 82 % yläkouluikäisistä nuorista syö aterian perheen kanssa yhdessä vähintään silloin tällöin.

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä %	Savitaipale 28 % Koko maa 30 %	Savitaipale 40 % Koko maa 35 %
Ei syö koululounasta päivittäin %	Savitaipale 12 % Koko maa 23 %	Savitaipale 27 % Koko maa 30 %
Kokee olevansa ylipainoinen %	Savitaipale 31 % Koko maa 16 %	Savitaipale 12 % Koko maa 16 %
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi %	Savitaipale 24 % Koko maa 20 %	Savitaipale 16 % Koko maa 21 %
Lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus tai terveysongelma %	Savitaipale 26 % Koko maa 23 %	Savitaipale 16 % Koko maa 21 %

1.2 Uni ja Lepo

Tavoitteena riittävä uni ja lepo

Kouluterveystarkastuksissa on otettu puheeksi levon ja unen merkitys.

Huomioita:

Kouluterveystarkastusten perusteella voidaan todeta että nukkumaanmeno on myöhentynyt ja yöuni on lyhentynyt. Tämä näkyy kouluterveyskyselyssä etenkin lukiolaisten osalta.

Tilastotietoa nukkumisesta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaisten	2017	2019
Usein vaikeuksia nukahtaa tai heräilemistä öisin %	Savitaipale 15 % Koko maa 10 %	Savitaipale 12 % Koko maa 11 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Nukkuu arkisin alle 8 h %	Savitaipale 29 % Koko maa 34 %	Savitaipale 21 % Koko maa 35 %

Elämäni sankarit kyselyn (v.2019 – 2020) mukaan 75 % yläkouluikäisistä nuorista menee nukkumaan koulupäivinä viimeistään klo 23. Neljäsosa nuorista menee nukkumaan klo 24 tai sen jälkeen.

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia %	Savitaipale 29 % Koko maa 43 %	Savitaipale 48 % Koko maa 42 %
Vaikeuksia päästä uneen vähintään kerran viikossa %	Savitaipale 20 % Koko maa 32 %	Savitaipale 29 % Koko maa 33 %

1.3 Liikunta

Tavoitteena istumisen väheneminen sekä liikkumisen edistäminen yhdenvertaisesti kaikille lapsille ja nuorille

Varhaiskasvatuksessa ”Hyppien ja pomppien” -hankkeen (hanke aika 2020 – 2021) myötä toimintaa on kehitetty entistäkin liikuntamyonteisemmäksi. Istumista on vähennetty ja esimerkiksi pitkät penkit on otettu pois eikä tuokioita joissa lasten tulee istua pidempiä aikoja paikallaan, ei enää pidetä. Tämän sijaan on lisätty jumppapalloja, tasapainoalustoja sekä erilaisia tynyjä ja pehmopalikoita, joilla voi istua ja liikkua. Esikoulussa tehtäviä ei tarvitse tehdä istuen vaan niitä voi tehdä luovasti omaa kehoa kuunnellen erilaisia työasentoja hyödyntäen.

Varhaiskasvatuksessa on hankkeen avulla lisätty erilaisia liikuntavälineitä. Ulkoliikuntaa varten on hankittu kuten esim. potkupöyriä, sählymailoja ja maaleja. Sisäliikuntaa varten on hankittu erilaista liikkumista mahdollistavia välineitä, kuten esimerkiksi kiipeiltäviä ja rakenneltavia palikoita. Liikuntavälineet ovat koko ajan käytössä.

Henkilökunta on käynyt yleisiä liikuntaa lisääviä koulutusta sekä kouluttautunut esimerkiksi liikuntaleikkikouluohjaajaksi.

Hanketta jatketaan vuonna 2021. Liikuntavastaavien kuukausittaiset yhteistapaamiset ovat luoneet lisäinnostusta liikkumisen edistämiseen omissa yksiköissä.

Myös koulussa on panostettu paljon koulupäivän aikaiseen liikkumiseen Liikkuva koulu ja liikkuva opiskelu -hankkeiden avulla.

Koululla on ohjattua välituntiliikuntaa ala- ja yläkoululaisille. Välkäriliikuntatoiminnassa yläkoululaisia on koulutettu välituntiliikunnan ohjaamiseen.

Koululla on kokeiltu erilaisia liikuntakerhoja, kuten esimerkiksi voimistelu, Parkour, motorisia taitoja vahvistava kerho, kepparikerho, yleisurheilukerho, salibandy kerho. Parkour ja voimistelu kerho ovat olleet suosituimpia ja ne ovat jatkuneet pisimpään. Myös alakoululaisille (I ja II luokkalaisilla) pidetty koulupäivän aikainen joustokerho, jossa he ovat voineet valita liikunnan, askartelun tai satukerhon.

Koululle on hankittu lukiolaisille seisomapöytiä sekä taukoliikuntavälineitä, kuten jumppakuminauhoja, käsipainoja, jumppamattoja, foam rollereita, puristuskahvat sekä painonnostoon tekniikkaohjeita.

Koulumatkaliikuntaan on kannustettu niitä oppiaita, joille se on mahdollista.

Kaikilla koululaisilla ja opiskelijoilla on mahdollisuus henkilökohtaiseen liikuntaneuvontaan. Neuvonta kattaa henkilökohtaisen harjoitusohjelman, toteutuksen ohjaamisen sekä lihastasapainon ja ryhdin ohjausta. Ryhti- ja lihastasapainoon on tullut oppilaita myös koululääkärin ja kouluterveydenhoitajan lähettämänä.

Vuonna 2020 tehdyssä liikkumiskyselyssä toivottiin toimintaa koulujen loma-ajaksi. Tämän pohjalta liikunnanohjaaja on järjestänyt koululaisten loma-ajaksi esim. voimistelukerhoja ja laskettelureissun. Tavoitteena on vakiinnuttaa loma-aikainen liikuntatoiminta osaksi normaalia toimintaa.

Kyselyn perusteella toivottuja liikuntamuotoja ovat avoimet palloilukerhot ja lukiolaisten kuntosalivuorot. Alakoululaisille on järjestetty toiveiden mukaisesti salibandy- ja tenniskerhot.

Lukiolaisille tehdyn liikuntakyselyn perusteella on kokeiltu liikuntatutor –koulutusta sekä liikuntahaastekuukautta, jolloin pääsi ilmaiseksi uimaan ja Savikunnan kuntosalille. Lukiolaisten käyttöön on myös hankittu liikuntavälineitä kuten esim. käsipuristimia.

Seurafoorumi on pidetty kerran vuodessa. Foorumin tarkoituksena on tiivistää kunnan ja liikuntaseurojen välistä yhteistyötä. Foorumissa on tehty Savitaipaleen liikunnan nykytila-analyysi ja käyty läpi minkälaista liikuntaa kuntalaiset toivovat järjestettävän.

Huomioita:

Kouluterveystarkastusten perusteella voidaan todeta että perheiden liikuntatottumuksissa on suuria eroja. Tämän vuoksi kouluaikainen liikkuminen lisää lasten ja nuorten mahdollisuutta yhdenvertaiseen liikkumiseen.

Kouluterveyskyselyn mukaan vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus pienenee iän karttuessa, mutta omatoimista liikuntaa harrastavat vapaa-ajalla myös yläkoululaiset ja lukiolaiset.

Tilastotietoa liikunnasta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat %	Savitaipale 42 % Koko maa 45 %	Savitaipale 44 % Koko maa 40 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat %	Savitaipale 15 % Koko maa 19 %	Savitaipale 13 % Koko maa 22 %
Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 74 % Koko maa 73 %
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 55 % Koko maa 51 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat %	Savitaipale 16 % Koko maa 13 %	Savitaipale 11 % Koko maa 14 %
Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 81 % Koko maa 78 %
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 37 % Koko maa 43 %

1.4 Ruutuaika

Tavoitteena ruutuaajan hallinta

Ruutuaika on otettu puheeksi kouluterveystarkastuksissa.

Koulukuraattori on käsitellyt ruutuaikaan liittyviä asioita sekä ryhmä- että yksilötapaamisissa.

Tapaamisissa on mietitty yhdessä keinoja hallita omaa ruutuaikaa. Myös koulun opetuksessa että etäopiskelussa käytetty ruutuaika lisää kokonaisaikaa, joka on väsyttänyt nuoria.

Huomioita:

Kouluterveystarkastusten perusteella voidaan todeta että ruutuaika on muuttanut muotoaan.

Pelaaminen on vähentynyt mutta sen sijaan katsotaan videoista ja viestitellään. Ruutuaika jakautuu pitkin päivää tapahtuvaksi toiminnoksi.

Ruutuajasta ja sen hallinnasta kannattaa edelleen käydä keskustelua, koska osa lapsista ja nuorista viettää aikaa netissä enemmän kuin haluaisi. Tämä näkyy myös Elämäni sankarit kyselyssä vuodelta 2019 - 2020, jonka mukaan 32 % yläkouluikäisistä nuorista on sitä mieltä että viihde-elektroniikan käyttö syrjäyttää tärkeitä asioita elämässä.

Tilastotietoa ruutuajasta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. 5. luokkalaiset	2017	2019
Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut %	Savitaipale 21 % Koko maa 32 %	Savitaipale 37 % Koko maa 38 %
Huomannut usein olevansa netissä vaikka ei ole huvittanut %	Savitaipale 11 % Koko maa 21 %	Savitaipale 31 % Koko maa 26 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. 9. luokkalaiset	2017	2019
Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut %	Savitaipale 8 % Koko maa 23 %	Savitaipale 24 % Koko maa 30 %
Huomannut usein olevansa netissä vaikka ei ole huvittanut %	Savitaipale 27 % Koko maa 30 %	Savitaipale 34 % Koko maa 35 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut %	Savitaipale 26 % Koko maa 18 %	Savitaipale 24 % Koko maa 27 %
Huomannut usein olevansa netissä vaikka ei ole huvittanut %	Savitaipale 24 % Koko maa 32 %	Savitaipale 41 % Koko maa 40 %

1.5 Päihteet

Tavoitteena tupakkatuotteiden käytön väheneminen

Tupakointi otetaan puheeksi kouluterveystarkastuksissa. Nuorten tupakointi tai päihteiden käyttö ei näy koulun arjessa. Tämänhetkinen nuorisokulttuuri ei suosi tupakointia.

Seitsemäsluokkalaisille on järjestetty päihdeoppitunnit Eksoten toimesta. Hyvinvointiviikolla on pidetty päihdeinfoja ennen korona aikaa. Nuuska infoja on järjestetty Walkers auton kanssa.

Pakka toiminta toteutuu laajan lasten- ja nuorten verkoston koordinoimana. Eksoten ehkäisevän päihdetyön asiantuntija on verkoston jäsen.

Huomioita:

Elämäni sankarit kyselyn perusteella valtaosa yläkoululaisista kokee tärkeäksi että koulussa keskustellaan päihteisiin liittyvistä asioista. Päihdeoppitunteja yms. kannattaa siis jatkaa koulussa.

Kouluterveyskyselyn mukaan lukiolaisista 27 % on sitä mieltä että huumeita on helppo hankkia omalta paikkakunnalta.

Tilastotietoa tupakkatuotteiden ja päihteiden käytöstä

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Tupakoinut vähintään kerran %	Savitaipale - Koko maa 4 %	Savitaipale 7 % Koko maa 3 %
Nuuskannut vähintään kerran %	Savitaipale - Koko maa 2 %	Savitaipale 2 % Koko maa 2 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset %	2017	2019
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta %	Savitaipale 6 % Koko maa 9 %	Savitaipale - Koko maa 8 %
Päihteet		
Raittius %	Savitaipale 65 % Koko maa 62 %	Savitaipale 66 % Koko maa 61 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa %	Savitaipale 5 % Koko maa 10 %	Savitaipale 13 % Koko maa 10 %
Hyväksyy ikäisillään alkoholin juomisen humalaan asti %	Savitaipale 22 % Koko maa 24 %	Savitaipale 31 % Koko maa 25 %
Kokeillut huumeita ainakin kerran	Savitaipale 5 % Koko maa 8 %	Savitaipale - Koko maa 9 %
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita %	Savitaipale 7 % Koko maa 39 %	Savitaipale - Koko maa 48 %
Pelaa rahapelejä viikoittain %	Savitaipale 2 % Koko maa 7 %	Savitaipale - Koko maa 5 %

Elämäni sankarit kyselyn (v. 2019 – 2020) mukaan 4 % yläkouluikäisistä nuorista käyttää säännöllisesti nikotiinituotetta. Heistä 67 % käyttää nuuskaa ja 33 % tupakkaa.

Valtaosa nuorista (89%) ei käytä alkoholia humalahakuisesti. Valtaosa kokee (86 %) tärkeäksi että koulussa keskustellaan päihteisiin liittyvistä asioista.

Lukio

Kouluterveyskysely lukio %	2017	2019
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta %	Savitaipale - Koko maa 7 %	Savitaipale 3 % Koko maa 6 %
Päihteet		
Raittius %	Savitaipale 40 % Koko maa 35 %	Savitaipale 35 % Koko maa 35 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa %	Savitaipale 10 % Koko maa 18 %	Savitaipale 11 % Koko maa 18 %
Hyväksyy ikäisillään alkoholin juomisen humalaan asti %	Savitaipale 51 % Koko maa 47 %	Savitaipale 38 % Koko maa 49 %
Kokeillut huumeita ainakin kerran %	Savitaipale - Koko maa 12 %	Savitaipale 5 % Koko maa 14 %
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita %	Savitaipale 16 % Koko maa 46 %	Savitaipale 27 Koko maa 57 %
Pelaa rahapelejä viikoittain %	Savitaipale - Koko maa 6 %	Savitaipale 3 % Koko maa 4 %

2. Mielen hyvinvointi

2.1 Tavoitteena yksinäisyyden ja kiusaamisen ehkäisy sekä elämänhallintataitojen vahvistaminen

Varhaiskasvatuksessa on vahvistettu lasten tunnetaitoja. Henkilökunnalle on hankittu kirjallisuutta tunnetaitojen kehittämiseksi etenkin esikoululaisten osalta. Kaikki lasten väliset tilanteet käsitellään ja käydään läpi. Esikoululaiset tekevät syksyllä hyvän mielen sopimuksen, jossa sovitaan että kaveria ei kiusata eikä ketään jätetä yksin.

Koulukuraattori on käsitellyt mielen hyvinvointia koulussa nuorten kanssa yksilö- ja pienryhmätapaamisissa. Sosiaalisten taitojen ryhmiä on pidetty tarpeen mukaan. Luokkatyöskentelyssä on käsitelty esimerkiksi erilaisuuteen ja rasismiin liittyviä asioita. Koulukuraattori on tavannut oppilaita tarpeen mukaan myös koulun loma-aikana. Koulukuraattori on työskennellyt moniammatillisessa yhteistyössä myös koulupudokkaiden kanssa ja räätälöinyt heille yhteistyössä koulun kanssa yksilöllisiä ratkaisuja opintojen etenemisen mahdollistamiseksi.

Oppilaiden poissaoloja seurataan ja tarvittaessa pohditaan tukitoimia moniammatillisessa työryhmässä.

Koulukuraattori on tukenut myös opettajia käsittelemään mielen hyvinvointiin liittyviä asioita luokakohtaisessa työskentelyssä. Koulukuraattorin työn tärkeä osa on myös opettajien ja koko kouluyhteisön tukeminen. Tämä hyödyttää välillisesti myös oppilaita.

Kouluyhteisössä on onnistuttu hyvin moniammatillisessa yhteistyössä. Kaikessa toiminnassa keskeistä on oppilaslähtöisyys. Tämä on mahdollistanut yksilölliset ratkaisut erilaisiin oppilaiden pulmiin.

Psykiatrinen sairaanhoitaja on käynyt hyvinvointiviikolla koululla puhumassa lukiolaisille mielen hyvinvoinnista ja antanut heille konkreettisia keinoja käsitellä tunteita ja vahvistaa omaa hyvinvointia.

Huomioita:

Nuorten elämässä voi olla monenlaisia haasteita liittyen koulunkäyntiin, omaan hyvinvointiin, vanhempiin, perheen taloudelliseen tilanteeseen tai ystäväsuhteisiin. Monet asiat hakevat uutta tasapainoa mahdollisesti yhtä aikaa.

Lisääntynyt ahdistusoireilu näkyy sekä koulukuraattorin että kouluterveydenhoitajan työssä. Tämä näkyy myös kouluterveyskyselyssä etenkin yläkoululaisten ja lukiolaisten osalta huolena omasta mielialasta.

Mietittäväksi jää miten saadaan työkaluja ala- ja yläkoululaisten auttamiseksi. Etenkin alakoululaisten ahdistusoireilevien kohdalla on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota koko perheen hyvinvointiin.

Kouluterveyskyselyn perusteella valtaosa nuorista kokee kuitenkin voivansa puhua itselle tärkeistä asioista kouluterveystarkastuksessa.

Haasteita: miten puututaan somessa tapahtuvaan kiusaamiseen? Perinteistä kiusaamista on enää vähän ja siihen puututaan heti. Koulun aikuisten tietoon somekiusaaminen tulee yleensä vasta sitten kun kiusaaminen on jatkunut jo pitkään. Somekiusaaminen tapahtuu pääosin vapaa-ajalla. Asian ratkaisemiseksi tarvitaan koulun ja kodin yhteistyötä.

Tilastotietoa mielen hyvinvointiin liittyvistä asioista

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Vähintään yksi kaveri	Savitaipale 100 % Koko maa 99 %	Savitaipale 100 % Koko maa 99 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi %	Savitaipale 3 % Koko maa 4 %	Savitaipale - Koko maa -
Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana %	Savitaipale 9 % Koko maa 13 %	Savitaipale 10 % Koko maa 16 %
Luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä %	Savitaipale 76 % Koko maa 68 %	Savitaipale 67 % Koko maa 67 %
On yksinäinen välitunnilla %	Savitaipale -	Savitaipale 2 %

	Koko maa 8 %	Koko maa 4 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukuvuoden aikana %	Savitaipale 67 % Koko maa 65 %	Savitaipale 71 % Koko maa 66 %
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 20 % Koko maa 12 %
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 13 % Koko maa 17 %
Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 3 % Koko maa 4 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8 ja 9 luokkalaiset	2017	2019
Ei yhtään läheistä ystävää %	Savitaipale 8 % Koko maa 9 %	Savitaipale- Koko maa 9 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi %	Savitaipale 6 % Koko maa 10 %	Savitaipale - Koko maa 11 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus %	Savitaipale 13 % Koko maa 12 %	Savitaipale - Koko maa 13 %
Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana %	Savitaipale 13 % Koko maa 27 %	Savitaipale 22 % Koko maa 30 %
Uupumisasteinen väsymys koulutyössä %	Savitaipale 18 % Koko maa 25 %	Savitaipale 25 % Koko maa 27 %
Luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä %	Savitaipale 85 % Koko maa 76 %	Savitaipale 89 % Koko maa 77 %
On yksinäinen välitunnilla %	Savitaipale 3 % Koko maa 6 %	Savitaipale - Koko maa 6 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukuvuoden aikana %	Savitaipale 75 % Koko maa 75 %	Savitaipale 91 % Koko maa 75 %
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 19 % Koko maa 28 %
Kokenut seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä vuoden aikana %	Savitaipale 13 % Koko maa 12 %	Savitaipale 17 % Koko maa 17 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Ei yhtään läheistä ystävää %	Savitaipale 10 %	Savitaipale 6 %

	Koko maa 7 %	Koko maa 8 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi %	Savitaipale 18 % Koko maa 10 %	Savitaipale 15 % Koko maa 12 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus %	Savitaipale 10 % Koko maa 13 %	Savitaipale 8 % Koko maa 14 %
Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana %	Savitaipale 33 % Koko maa 35 %	Savitaipale 37 % Koko maa 39 %
Uupumisasteinen väsymys koulutyössä %	Savitaipale 14 % Koko maa 30 %	Savitaipale 16 % Koko maa 30 %
Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa %	Savitaipale 33 % Koko maa 32 %	Savitaipale 32 % Koko maa 35 %
Luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä %	Savitaipale 84 % Koko maa 87 %	Savitaipale 89 % Koko maa 86 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukuvuoden aikana %	Savitaipale 92 % Koko maa 91 %	Savitaipale 89 % Koko maa 92 %
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 27 % Koko maa 28 %
Kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä vuoden aikana %	Savitaipale - Koko maa 10 %	Savitaipale 10 % Koko maa 16 %

Tilastotietoa perheen taloudellisesta tilanteesta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi %	Savitaipale 33 % Koko maa 32 %	Savitaipale 27 % Koko maa 25 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi %	Savitaipale 33 % Koko maa 32 %	Savitaipale 27 % Koko maa 25 %

Lukiolaiset

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi %	Savitaipale 44 % Koko maa 35 %	Savitaipale 30 % Koko maa 30 %

huonompi %		
Tekee koulutyön ohella palkallista työtä %	Savitaipale 18 % Koko maa 19 %	Savitaipale 24 % Koko maa 21 %

Tilastotietoa elämän hallinnasta ja elämän laadusta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä %	Savitaipale 94 % Koko maa 90 %	Savitaipale 88 % Koko maa 90 %
Kokenut olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä %	Savitaipale 71 % Koko maa 65 %	Savitaipale 44 % Koko maa 56 %
Pitää koulunkäynnistä %	Savitaipale 80 % Koko maa: 82 %	Savitaipale 75 % Koko maa 78 %
Koulustressi %	Savitaipale 20 % Koko maa 33 %	Savitaipale 49 % Koko maa 37 %
Luokassa usein rauhallista %	Savitaipale 47 % Koko maa 29 %	Savitaipale 23 % Koko maa 28 %
Toivoo järjestettyä ohjelmaa välitunnilla %	Savitaipale 17 % Koko maa 24 %	Savitaipale 27 % Koko maa 22 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä %	Savitaipale 84 % Koko maa 75 %	Savitaipale 82 % Koko maa 75 %
Kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 75 % Koko maa 68 %
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 87 % Koko maa 82 %
Kokee että elämällä on tarkoitus %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 79 % Koko maa 70 %
Kokee pystyvänsä tavoittelemaan itselle tärkeitä asioita %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 83 % Koko maa 78 %
Kokee saavansa apua silloin kun sitä todella tarvitsee %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 85 % Koko maa 79 %
Kokenut olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä %	Savitaipale 71 % Koko maa 64 %	Savitaipale 74 % Koko maa 57 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä %	Savitaipale 75 % Koko maa 75 %	Savitaipale 75 % Koko maa 75 %
Kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 73 % Koko maa 72 %
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 89 % Koko maa 85 %
Kokee että elämällä on tarkoitus %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 71 % Koko maa 70 %
Kokee pystyvänsä tavoittelevaan itselle tärkeitä asioita %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 79 % Koko maa 80 %
Kokee saavansa apua silloin kun sitä todella tarvitsee %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 78 % Koko maa 81 %
Kokenut olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä %	Savitaipale: 80 % Koko maa: 58 %	Savitaipale 64 % Koko maa 57 %

Tilastotietoa perheestä

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset	2017	2019
Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa %	Savitaipale 46 % Koko maa 58 %	Savitaipale 62 % Koko maa 62 %
Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus avointa %	Savitaipale 77 % Koko maa 72 %	Savitaipale 69 % Koko maa 75 %
Kokee että vanhemmat tukevat ja kannustavat usein %	Savitaipale 89 % Koko maa 86 %	Savitaipale 85 % Koko maa 88 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa %	Savitaipale 46 % Koko maa 40 %	Savitaipale 42 % Koko maa 47 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa %	Savitaipale - Koko maa 6 %	Savitaipale 8 % Koko maa 5 %
Asuu pääasiassa tai kokonaan yhden vanhemman kanssa %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 19 % Koko maa 18 %
Hoitaa vähintään viikoittain perheenjäsentä tai muuta läheistä ihmistä %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 2 % Koko maa 5 %

Tilastotietoa palveluiden käytöstä ja avun saannista kouluympäristössä

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaisten	2017	2019
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	Savitaipale: 56 % Koko maa: 49 %	Savitaipale 48 % Koko maa 52 %
Käynyt terveydenhoitajalla vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana %	Savitaipale 42 % Koko maa 47 %	Savitaipale 47 % Koko maa 45 %
Terveystarkastuksessa puhutaan lapselle tärkeistä asioista %	Savitaipale 76 % Koko maa 71 %	Savitaipale 72 % Koko maa 73 %
Terveystarkastuksessa lapsi uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti %	Savitaipale 84 % Koko maa 78 %	Savitaipale 76 % Koko maa 79 %
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana %	Savitaipale 11 % Koko maa 12 %	Savitaipale 14 % Koko maa 13 %
Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana %	Savitaipale - Koko maa 4 %	Savitaipale - Koko maa 5 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaisten	2017	2019
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 43 % Koko maa 43 %
Käynyt terveydenhoitajalla muuten kuin terveystarkastuksessa lukuvuoden aikana %	Savitaipale 24 % Koko maa 38 %	Savitaipale 22 % Koko maa 38 %
Terveystarkastuksessa puhutaan nuorelle tärkeistä asioista %	Savitaipale 84 % Koko maa 79 %	Savitaipale 84 % Koko maa 80 %
Terveystarkastuksessa nuori uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti %	Savitaipale 84 % Koko maa 76 %	Savitaipale 76 % Koko maa 77 %
Käynyt koulukuraattorilla vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana %	Savitaipale 3 % Koko maa 5 %	Savitaipale - Koko maa 5 %
Käynyt koulupsykologilla	Savitaipale 2 %	Savitaipale -

vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana %	Koko maa 5 %	Koko maa 5 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 64 % Koko maa 52 %
Käynyt terveydenhoitajalla muuten kuin terveystarkastuksessa lukuvuoden aikana %	Savitaipale 18 % Koko maa 36 %	Savitaipale 35 % Koko maa 34 %
Terveystarkastuksessa puhutaan nuorelle tärkeistä asioista %	Savitaipale 92 % Koko maa 85 %	Savitaipale 88 % Koko maa 86 %
Terveystarkastuksessa nuori uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti %	Savitaipale 92 % Koko maa 81 %	Savitaipale 88 % Koko maa 80 %
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana %	Savitaipale - Koko maa 6 %	Savitaipale 8 % Koko maa 8 %
Käynyt koulupsykologilla vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana %	Savitaipale - Koko maa 8 %	Savitaipale 3 % Koko maa 10 %

Tilastotietoa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Seurustelee kyselyhetkellä	Savitaipale 26 % Koko maa 23 %	Savitaipale 16 % Koko maa 21 %
Ollut sukupuoliyhdyntänsä %	Savitaipale 49 % Koko maa 38 %	Savitaipale 26 % Koko maa 38 %
Tarvitsee enemmän tietoa seksitaudeista %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 14 % Koko maa 13 %
Tarvitsee ilmaisia kondomeita %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 23 % Koko maa 23 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Seurustelee kysehetkellä %	Savitaipale: 11 % Koko maa: 17 %	Savitaipale 17 % Koko maa 19 %
Ollut sukupuoliyhdyntänsä %	Savitaipale 49 %	Savitaipale 26 %

	Koko maa 38 %	Koko maa 38 %
Tarvitsee enemmän tietoa seksitaudeista %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 14 % Koko maa 13 %
Tarvitsee mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 10 % Koko maa 7 %
Tarvitsee ilmaisia kondomeita %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 14 % Koko maa 23 %

2.2 Tavoitteena mielekäs vapaa-aika

Mielekäs vapaa-aika koostuu monenlaisista asioista: joko omaehtoisesta tekemisestä tai ohjatusta harrastamisesta.

Huomioita: Selkeä enemmistö kouluterveyskyselyyn vastaajista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa.

Suurin osa alakoululaisista harrastaa taidetta tai kulttuuria vapaa-ajalla.

Suosituin harrastus yläkoululaisilla ja lukiolaisilla on mobiililaitteella tai tietokoneella pelaaminen.

Tilastotietoa harrastamisesta

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaiset		
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 93 % Koko maa 89 %
Harrastaa taidetta tai kulttuuria ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 90 % Koko maa 79 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset		
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 100 % Koko maa 96 %
Harrastaa taidetta tai kulttuuria ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 16 % Koko maa 18 %
Harrastaa liikuntaa ohjatusti	Savitaipale: ei mitattu	Savitaipale 55 %

vapaa-ajallaan vähintään viikoittain %	Koko maa: ei mitattu	Koko maa 51 %
Harrastaa taidetta tai kulttuuria ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 16 % Koko maa 18 %
Harrastaa näyttelemistä, sirkusta tai tanssia vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 26 % Koko maa 16 %
Käy elokuvissa, teatterissa, konserteissa tai näyttelyissä vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 22 % Koko maa 27 %
Harrastaa käsitöitä, rakentaa tai korjaa laitteita vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 24 % Koko maa 21 %
Harrastaa pelaamista mobiililaitteella tai tietokoneella vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 67 % Koko maa 66 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio		
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 100 % Koko maa 98 %
Harrastaa taidetta tai kulttuuria ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 11 % Koko maa 15 %
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajallaan vähintään viikoittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 37 % Koko maa 43 %
Harrastaa näyttelemistä, sirkusta tai tanssia vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 14 % Koko maa 13 %
Käy elokuvissa, teatterissa, konserteissa tai näyttelyissä vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 29 % Koko maa 35 %
Harrastaa käsitöitä, rakentaa tai korjaa laitteita vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 11 % Koko maa 13 %
Harrastaa pelaamista mobiililaitteella tai tietokoneella vähintään kuukausittain %	Savitaipale: ei mitattu Koko maa: ei mitattu	Savitaipale 68 % Koko maa 61 %

2.3 Tavoitteena lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Lasten osallisuutta on vahvistettu varhaiskasvatuksessa esim. vasu-keskusteluissa. Osallisuuden vahvistamiseksi on kokeiltu erilaisia toimintoja, esimerkkinä leikkikokoukset.

Osallisuutta on vahvistettu luokkakohtaisilla oppilashuoltoryhmillä sekä ala- että yläkoulussa. Luokkakohtaista oppilashuoltoryhmää varten oppilailta on kysytty toiveita ja huomioita luokkakayhteisön hyvinvointiin liittyvistä asioista. Esiin nousseita asioita on käsitelty kokouksessa yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Tukioppilastoiminta on toiminut suunnitellusti perusasteella ja lukiossa. Tukioppilastoiminta on liittynyt esim. yläkoulun 7. luokan ja lukion ensimmäisen luokan ryhmäytymisen tukemiseen.

Nuorten vaikuttajaryhmä on kokoontunut joitakin kertoja.

Etsivällä nuorisotyöntekijällä on ollut vuonna 2017 – 2020 yhteensä 55 asiakasta. Heistä yhdeksän henkilöä oli asiakkaana vuonna 2020. Asiakassuhteet ovat usein pitkiä. Asiakkaat ovat saaneet apua esim. asumiseen liittyviin asioihin, raha-asioiden hoitoon, hakemusten täyttöön, itsenäistymiseen sekä arjen sujumiseen. Etsivä nuorisotyöntekijä on työskennellyt myös koululla, järjestäen siellä kahvilatoimintaa. Hän on ollut mukana myös esim. koulun mielenterveysviikon suunnittelussa. Etsivää nuorisotyöntekijää on voinut tavata nuorisotilalla, hän on ollut Morovan kesätyöntekijöiden sekä kutsunnoissa olleiden nuorten saatavilla.

Huomioita:

Pienten lasten osallisuutta vahvistetaan erillisten toimenpiteiden sijaan parhaiten ottamalla huomioon heidän yksilölliset tarpeet.

Valtaosa yläkoululalaisista ja lukiolaisista kokee luokan ilmapiirin hyväksi ja omaa mielipiteen ilmaisua tukevaksi.

Kokemus koulun toimintaan vaikuttamisen mahdollisuudesta laskee alakoulusta yläkouluun siirryttäessä selvästi, mutta kasvaa hieman taas lukiossa.

Noin viidennes yläkoulu ja lukiolaisista kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi.

Tilastotietoa mahdollisuudesta harrastaa
Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Kokee että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa nuorille %	Savitaipale 44 % Koko maa 32 %	Savitaipale 29 % Koko maa 31 %
Kokee harrastuspaikkojen	Savitaipale 29 %	Savitaipale 29 %

sijaitsevan liian kaukana %	Koko maa 26 %	Koko maa 20 %
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi %	Savitaipale 29 % Koko maa 24 %	Savitaipale 18 % Koko maa 22 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Kokee että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa nuorille %	Savitaipale 41 % Koko maa 29 %	Savitaipale 37 % Koko maa 29 %
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana %	Savitaipale 28 % Koko maa 24 %	Savitaipale 33 % Koko maa 24 %
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi %	Savitaipale 14 % Koko maa 23 %	Savitaipale 18 % Koko maa 22 %

Tilastotietoa osallisuuden kokemuksesta koulussa

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaisten	2017	2019
Luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä %	Savitaipale 62 % Koko maa 54 %	Savitaipale 56 % Koko maa 52 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaisten	2017	2019
Luokan tai ryhmän ilmapiiri tukee mielipiteen ilmaisua %	Savitaipale 79 % Koko maa 81 %	Savitaipale 94 % Koko maa 81 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Luokan tai ryhmän ilmapiiri tukee mielipiteen ilmaisua %	Savitaipale 86 % Koko maa 87 %	Savitaipale 82 % Koko maa 86 %

Tilastotietoa mahdollisuudesta vaikuttaa koulun toimintaan

Alakoulu

Kouluterveyskysely 4. ja 5. luokkalaisten	2017	2019
Osallistunut oppituntien sisällön suunnitteluun %	Savitaipale 70 % Koko maa 74 %	Savitaipale 79 % Koko maa 73 %
Osallistunut välituntitoiminnan suunnitteluun %	Savitaipale 70 % Koko maa 72 %	Savitaipale 66 % Koko maa 71 %

Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun %	Savitaipale 51 % Koko maa 60 %	Savitaipale 60 % Koko maa 60 %

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaiset	2017	2019
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulutyön suunnitteluun %	Savitaipale 21 % Koko maa 22 %	Savitaipale 33 % Koko maa 21 %
Hyvät vaikutusmahdollisuudet välituntien tai taukojen suunnitteluun ja toteutukseen %	Savitaipale 41 % Koko maa 23 %	Savitaipale 33 % Koko maa 29 %
Hyvät vaikutusmahdollisuudet kouluruokailuun %	Savitaipale 11 % Koko maa 20 %	Savitaipale 28 % Koko maa 23 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulutyön suunnitteluun %	Savitaipale 47 % Koko maa 40 %	Savitaipale 49 % Koko maa 48 %
Hyvät vaikutusmahdollisuudet välituntien tai taukojen suunnitteluun ja toteutukseen %	Savitaipale 47 % Koko maa 27 %	Savitaipale 54 % Koko maa 33 %
Hyvät vaikutusmahdollisuudet kouluruokailuun %	Savitaipale 22 % Koko maa 21 %	Savitaipale 30 % Koko maa 24 %

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varhaiskasvatuksessa on kehitetty etenkin psyykkistä turvallisuutta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi lapsilähtöisen hoidon aloittamista. Lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet huomioidaan entistä vahvemmin hoidon aloituksessa tai muissa nivelvaiheissa kuten esimerkiksi ryhmää vaihtaessa. Näillä toimenpiteillä on vahvistettu myös lapsen osallisuutta.

Kissankellon ja Kivikoulun pihaa on muokattu, jotta ne ovat entistä turvallisempia lapsille. Tuulikellon vuoropäiväkoti lakkautettiin ja vuoropäiväkodin toiminta siirtyi Kissankelloon, muun toiminnan siirtyessä Kivikoululle.

Liikenneturva on tuottanut liikennekasvatusmateriaalia, jota on hyödynnetty varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

3.1 Tavoitteena turvalliset ja esteettömät kevyen liikenteen väylät

Monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Työryhmä on uudistanut liikenneturvallisuussuunnitelman ja käy joka kokouksessa läpi mahdollisia tiellä liikkumisen vaaranpaikkoja. Alla mainintoja liikenneturvallisuussuunnitelman mukaan toteutetuista toimenpiteistä:

- Taajama-alueen suojatiet on maalattu uudelleen.
- Tuulikellon liittymään on tehty Elyn toimesta suojatiemaalaus- ja merkinnät.
- Varhaiskasvatuksessa on toteutettu ”Sinä teet suojatien” -kampanja.
- Alakoulussa on pidetty koulun alkaessa suojatietempaukset.
- Liikennepoliisi on vierailut alakoulussa.
- Koululla on tehty moporatsia.
- Heijastinpäivänä on pidetty heijastintempaus.
- Koulukeskuksen koululaisliikenteen linja-autojen ja taksien pysäköintialueen valaistusta on parannettu.
- Koulutien hidasteet on muutettu kiinteiksi.

Tilastotietoa tapaturmista

Yläkoulu

Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokan oppilaat	2017	2019
Tapaturma koulussa tai koulumatkan aikana %	Savitaipale 13 % Koko maa 22 %	Savitaipale 14 % Koko maa 21 %
Onnettomuus tai tapaturma vapaa-ajalla lukuvuoden aikana %	Savitaipale 16 % Koko maa 32 %	Savitaipale 18 % Koko maa 31 %

Lukio

Kouluterveyskysely lukio	2017	2019
Tapaturma koulussa tai koulumatkan aikana %	Savitaipale - Koko maa 9 %	Savitaipale 6 % Koko maa 8 %
Onnettomuus tai tapaturma vapaa-ajalla lukuvuoden aikana %	Savitaipale 20 % Koko maa 24 %	Savitaipale 16 % Koko maa 23 %

3.2 Tavoitteena Lasten ja nuorten palveluiden yhteensovittaminen

Savitaipaleen kunta on ollut mukana maakunnallisessa Lape- hankkeessa, jossa on tehty työstä palveluiden yhteensovittamisen hyväksi. Savitaipaleella yhteistyö neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulun ja kouluterveydenhuollon välillä toimii hyvin. Savitaipaleen kunnan näkökulmasta Lape-

hankkeessa oli olennaista etenkin peruspalveluiden ja Lasten- ja nuortentalon sekä lastensuojelun yhteistyön vahvistaminen.

Savitaipaleen kunta on ollut mukana yhteistyöverkostossa, jossa on valmisteltu Etelä-Karjalan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2019 – 2022. Suunnitelma perustuu lastensuojelulakiin.

4. Työ, taloudellinen hyvinvointi ja yrittäjyys

Kunta ostaa nuorisotyön, nuortentyöpajatoiminnon sekä etsivän nuorisotyön Savitaipaleen Nuorison Tuki ry:ltä. Kaikki toimintatiedot alla ovat lukuja yhteensä vuodelta 2017 – 2020.

- Nuorisotilakäyntejä on ollut 2261.
- Nuorisotyötä on kehitetty koko ajan ja sitä suunnataan yhä enemmän koululle.
- Nuorten työpajalla on ollut 35 nuorta.
- Etsivä nuorisotyöntekijä on työskennellyt 55 nuoren kanssa.
- Nuorista 13 on päässyt opiskelemaan ja kolme töihin.
- Nuorisontuki ry:llä on myös nuorten asuntoja, joissa on vuositasolla asunut 16 – 22 henkilöä.

Kunta on helpottanut 16 – 21 -vuotiaiden nuorten kesätyöllistämistä tukemalla työnantajia palkkakustannuksissa. Nuoria on kesätyötuen avulla työllistynyt seuraavasti:

	2017	2018	2019	2020
Kesätoissa kunnan maksaman tuen avulla olleiden nuorten määrä	71 hlö	73 hlö	77 hlö	64 hlö
Nuoria työllistäneiden työnantajien määrä	21	22	25	20

Työikäiset

1. Terveelliset elintavat

Tavoitteena istumisen ja liikkumattomuuden haittojen tiedostaminen ja liikunnan mahdollistaminen

Kunnan henkilöstön hyvinvointia on vahvistettu Liikkuvatyöelämä -hankkeen avulla mahdollistamalla työpäivän tauottaminen liikunnan keinoin. Hankkeen tavoitteena on ollut myös madaltaa kynnystä vapaa-ajan liikkumiseen sekä työmatkaliikuntaan. Hankeen aikana on otettu käyttöön taukoliikuntaohjelma. Työpäivän aikaista tykyjumppaa on järjestetty niissä työyksiköissä joissa sitä on toivottu. Vapaa-ajan liikkumisen kynnystä on madallettu ”Ui kesäksi kuntoon” -kampanjalla sekä hankkimalla sup-lauta ja sähköpyörä. Koulukeskuksella olevat maastopyörät on otettu koulujen loma-aikana kaikkien työntekijöiden käyttöön. Hankkeen aikana on tehty halukkaille kehon kuntoindeksi mittaukset.

Suomen Olympiakomitean arvioinnin perusteella kunnalle myönnettiin Suomen aktiivinen työpaikka sertifikaatti, joka on voimassa vuoden 2021 vuoden loppuun asti.

Kaikilla kuntalaisilla on ollut mahdollisuus hyödyntää maksutonta liikuntaneuvontaa itselle sopivan liikuntamuodon löytämiseksi. Liikuntaneuvontaa on myös kehitetty edelleen kunnan, Eksoten ja Eklun toimesta.

Ylipainehalli (tennishalli) siirtyi kunnan liikuntapaikaksi vuonna 2020. Hallin varaukseen on kehitetty tilavarausjärjestelmä, joka on käytössä 24 / 7.

Vuonna 2020 valmistui liikkumisohjelma, joka tehtiin kuntalaisille suunnatun liikuntakyselyn perusteella. Kyselyn mukaan kuntalaisten mielestä suosituin liikuntamuoto on omaehtoinen liikkuminen. Tämä mahdollistuu liikuntapaikkojen ja retkeilyreittien kunnosta huolehtimalla. Omaehtoista liikkumista on mahdollistettu esim. kunnostamalla Säänjärvenretkipolku Sytykkeen toimesta. Kesällä 2020 valmistui Orraintaipaleen retkeilyreitin yhteyteen 10 km pituinen maastopyöräreitti Lähivirkistysalue -hankkeen avulla. Vuonna 2017 on avattu kaikille avoin mobiilisunnistusrata. Rataa on hyödynnetty esim. koulun liikuntatunneilla.

Liikuntakyselyn toiveiden perusteella kunta järjesti opastetut vaellukset retkeilyreiteillä sekä opastetun pyöräretken. Kesällä kunnan ja yksityisen toimijan yhteistyönä järjestetty ”viikko melonnat Kuolimolla” saavutti suuren suosion. Uutena harrastusmahdollisuutena tuli karatesalilla järjestetty ”äijäjumppa”.

Järjestöjen toiveiden mukaisesti, järjestöille on laadittu vuosikello tärkeistä aikatauluista ja hakuajankohdista.

Liikuntakyselyssä toivottiin liikuntatapahtumia kaikille vuodenajoille. Tämän pohjalta suunnitteilla oli perhehihtotapahtuma, joka jouduttiin perumaan koronan vuoksi. Kesällä 2020 järjestettiin Olkolassa karateleiri, jolla oli yhteensä noin 100 kaiken ikäistä osallistujaa.

Lajikokeilutoiveiden pohjalta kokeiltiin Suvannossa vesilentopalloa.

Kyselyn pohjata toiveena nousi yhteistyö naapurikuntien kanssa joukkuelajien lisäämiseksi. Toiveen mukaisesti kesäaikana on ostopalveluna järjestetty lapsille tarkoitettu pesiskoulu.

Huomioita: Vuonna 2020 tehdyn elämänlaatukselyn mukaan vastaajat ovat olleet pääosin tyytyväisiä omaan energiatasoonsa sekä liikunta- ja työkykyyn päivittäisessä elämässä.

Tilastotietoa

Eksoten tekemä elämänlaatuksely v. 2020, vastaajia 75 hlö, vastaajista 71 % oli yli 40 vuotiaita				keskiarvo (vastausvaihtoehdot 1-5)
Onko sinulla riittävästi tarmoa arkipäivän elämääsi varten?	Riittävästi 73 %	Kohtuullisesti 19 %	Vähän 8 %	3,99
Millainen on liikuntakykyysi?	Hyvä 75 %	Ei hyvä eikä huono 15 %	Huono 10 %	3,93
Kuinka tyytyväinen olet unen laatuusi?	Tyytyväinen 64 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 20 %	Tyytymätön 16 %	3,57
Kuinka tyytyväinen olet kykyysi selviytyä päivittäisistä toimista?	Tyytyväinen 86 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 5 %	Tyytymätön 8 %	4,15
Oletko tyytyväinen olet työkykyysi?	Tyytyväinen 78 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 8 %	Tyytymätön 14 %	3,95

2. Mielen hyvinvointi

Tavoitteena kuntalaisten mielen hyvinvoinnin seuranta

Mielen hyvinvointia on pyritty tukemaan kunnan työntekijöiden osalta etenkin koronaepidemian aikana vahvistamalla tiedonkulkua. Kunnanjohtajan ajankohtaiskatsausten sekä henkilöstökokousten avulla henkilöstö on saanut ajankohtaista tietoa ja voinut kokoontua myös virtuaalisesti yhteen.

Kunnan henkilöstö on ollut etätöissä mahdollisuuksien mukaan, mutta etätöiden tekeminen ei ole kattanut suurta osaa henkilöstöstä. Koulun etäopetus siirsi tosin suuren henkilöstöryhmän etätöihin väliaikaisesti. Esimiehiä on kannustettu huolehtimaan myös etätöissä olevasta henkilöstöstään.

Esimiesten hyvinvointia on tuettu pitämällä laajennettuja johtoryhmän kokouksia sekä esimieskokouksia.

Käyttöön otetussa taukoliikuntaohjelmassa on myös mielen hyvinvoinnin osio, joten omaa työtä voi tauottaa myös lyhyillä mindfulness harjoitteilla.

Edellinen työhyvinvointikysely on tehty vuonna 2018. Seuraava kysely tehdään vuonna 2021.

Huomioita: kunnan työntekijöiden hyvinvointia on vahvistettu tuomalla hyvinvointitoimenpiteitä jokapäiväiseen arkeen harvemmin tapahtuvien tempausten ja tapahtumien. lisäksi. Koronavirusepidemia on rajoittanut laajempien yhteisten tapaamisten pitoa.

Vuonna 2020 tehdyn elämänlaatukyselyn mukaan suurin osa vastaajista kokee elävänsä hyvää elämää.

Tilastotietoa

Eksoten tekemä elämänlaatukysely v. 2020, vastaajia 75 hlö, vastaajista 71 % oli yli 40 vuotiaita				keskiarvo (vastausvaihtoehdot 1-5) Savitaipale (Etelä-Karjala)
Millaiseksi arvioit elämälaatusi?	Hyväksi 76 %	Ei hyväksi eikä huonoksi 15 %	Huonoksi 9 %	3,85 (3,84)
Kuinka paljon nautit elämästäsi?	Paljon 69 %	Kohtuullisesti 23 %	Vähän 8 %	3,86 (3,74)
Missä määrin tunnet että elämäsi on merkityksellistä?	Paljon 67 %	Kohtuullisesti 22 %	Vähän 11 %	3,89 (3,74)
Kuinka hyvin pystyt keskittymään asioihisi ?	Hyvin 73 %	Kohtuullisesti 16 %	Vähän 11 %	3,75 (3,73)
Oletko tyytyväinen ulkomuotoosi?	Riittävästi 66 %	Kohtuullisesti 15 %	Vähän 19 %	3,58 (3,47)
Kuinka tyytyväinen olet itseesi?	Tyytyväinen 77 %	Ei tyytyväinen ei tyytymätön 12 %	Tyytymätön 11 %	3,84 (3,73)
Kuinka usein sinulla on ollut sellaisia kielteisiä tuntemuksia kuten alakuloisuus, epätoivo,	Harvoin 82 %	Melko usein 9 %	Hyvin usein 8 %	2,04 (2,28)

ahdistus tai masennus				
Kuinka tyytyväinen olet ystäviltsänne saamaasi tukeen?	Tyytyväinen 61 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 26 %	Tyytymätön 14 %	3,68 (3,76)

Huomioita: Sairauspäivärahaa mielenterveysperusteisesti saaneiden osuus on hieman kasvanut vuonna 2019 aiempiin vuosiin verrattuna. Depressiolääkkeistä korvausta saaneiden osuus on pysynyt melko samana usean vuoden aikana.

Tilastotietoa

Sotkanet	2017	2018	2019
Sairauspäivärahaa saaneet 25 – 64 v / 1000 vastaavan ikäistä	Savitaipale 116,7 Koko maa 96,0	Savitaipale 111,8 Koko maa 99,3	Savitaipale 119,4 Koko maa 101,9
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 – 64 v / 1000 vastaavan ikäistä	Savitaipale 18,2 Koko maa 21,1	Savitaipale 16,5 Koko maa 23,6	Savitaipale 23,7 Koko maa 26,5
Depressiolääkkeistä korvausta saaneet 25 – 64 vuotiaat % vastaavan ikäistä	Savitaipale 8,0 Koko maa 8,3	Savitaipale 8,0 Koko maa 8,5	Savitaipale 7,8 Koko maa 9,0
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 40 – 64 vuotiaat % vastaavan ikäisistä	Savitaipale 28,9 Koko maa 26,9	Savitaipale 30,3 Koko maa 26,9	Savitaipale 29,7 Koko maa 26,9

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Tavoitteena turvallinen työympäristö

Terveellisuuden ja turvallisuuden kierros on tehty koulun ja varhaiskasvatuksen yksiköissä. Arvioinnin pohjalta todettiin että kahdessa varhaiskasvatusyksikössä lapsimäärä on kasvanut perhepäivähoidon vähenemisen vuoksi. Tämän vuoksi Tuulikellon toiminta on siirtynyt Kivikoululle.

Valtuustokaudella ei ole ollut varsinaista sisäilmatyöryhmää.

Hyvinvointiasemalle ja kunnantalolle on tehty rakennustekniset kuntotutkimukset. Tämän pohjalta todennetut hyvinvointiaseman sisäilmahaasteet ratkaistiin väliaikaisesti väistötilalla ja pysyvästi rakennuttamalla uusi hyvinvointiasema. Vanhaa hyvinvointiasemaa ei ollut enää järkevä lähteä korjaamaan epäkäytännöllisten tilojen ja suuren korjausasteen vuoksi. Uusi hyvinvointiasema suunniteltiin tiiviissä yhteistyössä Eksoten kanssa. Pääasiallisena tavoitteena oli toteuttaa terveelliset ja turvalliset sekä käyttöön soveltuvat tilat.

Hyvinvointiasemalla on avoterveydenhuolto, näytteenotto, suunterveydenhuolto sekä sosiaalihoito. Muut aiemmin hyvinvointiasemalla olleet palvelut siirtyivät muihin tiloihin. Aseman kerrosala on 879 m². Asema otettiin käyttöön 1.12.2020.

Liikenneturvallisuustyöryhmän suosituksesta kunta hankki nopeusnäyttötaulun vuonna 2019. Partakosken risteysalue sekä Taipalsaarentien risteysalueet on raivattu.

Vuonna 2020 kunnan alueella tapahtui yksi kuolemaan johtanut tieliikenneonnettomuus sekä yksi loukkaantumiseen johtanut peräänajo.

Huomioita: Vuonna 2020 tehdyn elämänlaatukyselyn mukaan valtaosa vastaajista kokevat elinympäristönsä vähintään kohtuullisen turvalliseksi ja terveelliseksi.

Tilastotietoa

Eksoten tekemä elämänlaatukysely v. 2020, vastaajia 75 hlö, vastaajista 71 % oli yli 40 vuotiaita				keskiarvo (vastausvaihtoehdot 1-5) Savitaipale (Etelä-Karjala)
Kuinka turvalliseksi tunnet elosi päivittäisessä elämässäsi?	Hyvin turvalliseksi 77 %	Kohtuullisen turvalliseksi 18 %	Vähän % 5,4	4,05 (3,93)
Kuinka terveellisenä pidät fyysistä ympäristöäsi?	Hyvin terveellisenä 74 %	Kohtuullisen terveellisenä 20 %	Vähän terveellisenä 5 %	3,93 (3,81)

4. Osallisuus ja yhteistyöverkostot

Tavoitteena osallisuuden lisääminen ja päätöksenteon avoimuus

Moni asia vaikuttaa osallisuuteen. Voidaan jopa todeta että suuri osa tässä hyvinvointikertomuksessa todetuista toimenpiteistä vaikuttavat kuntalaisten osallisuuteen.

Vuonna 2020 perustettiin vapaa-ajan asukkaille aiemmin tehdyn kyselyn perusteella foorumi, jonka tarkoituksena on vahvistaa vapaa-ajanasukkaiden osallisuutta kunnan toimintaan. Foorumilla oli viime kesänä yksi kokous, jossa oli runsaasti osallistujia. Foorumi teki lukuisia ehdotuksia liittyen kunnan toimintaan. Ehdotuksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Kunnanjohtaja on pitänyt ”Kimmon kahvit” tilaisuuksia kuntalaisille, joissa on käyty läpi kuntalaisia kiinnostavia ajankohtaisia asioita.

Uusien kuntalaisten ilta on pidetty vuosittain. Tilaisuudessa esitellään kunnan toimintaa ja kuullaan uusien asukkaiden toiveita ja mielteitä Savitaipaleesta kotikuntana.

Koronavirusepidemian aikana on pyritty mahdollistamaan kuntalaisten osallisuus ja päätöksenteon avoimuus uusien keinoin, kun kunnan kokoukset on siirretty sähköiseen muotoon. Näin ollen kuntalaisille on tarjottu mahdollisuus kuunnella valtuuston kokous YouTube kanavan kautta. Kokouksen on voinut kuunnella myös jälkikäteen.

Huomioita: Valtaosa elämälaatukyselyyn vastaajista oli tyytyväisiä saamaansa itselle tärkeään tietoon. Valtaosa koki että heillä on riittävästi tai kohtuullisesti mahdollisuuksia osallistua vapaa-ajan toimintaan ja että heillä on tarpeeksi rahaa omiin tarpeisiin nähden. Sen sijaan eniten tyytymättömyyttä oli mahdollisuuksissa käyttää julkista liikennettä ja saada terveyspalveluita.

Tilastotietoa

Eksoten tekemä elämänlaatukysely v. 2020, vastaajia 75 hlö, vastaajista 71 % oli yli 40 vuotiaita				keskiarvo (vastausvaihtoehdot 1-5) Savitaipale (Etelä-Karjala)
Onko sinulla tarpeeksi rahaa tarpeisiisi nähden?	Riittävästi 68 %	Kohtuullisesti 20 %	Vähän 12 %	3,81 (3,67)
Saatko tarpeeksi tietoa jokapäiväisen elämäsi kannalta tärkeistä asioista?	Riittävästi 80 %	Kohtuullisesti 12 %	Vähän 7 %	4,16 (4,14)
Missä määrin sinulla on mahdollisuuksia vapaa-ajan toimintaan?	Riittävästi 67 %	Kohtuullisesti 19 %	Vähän 14 %	3,85 (3,83)
Kuinka tyytyväinen olet mahdollisuuksiisi saada terveyspalveluita	Tyytyväinen 44 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 27 %	Tyytymätön 29 %	3,12 (3,54)
Kuinka tyytyväinen olet mahdollisuuksiin käyttää julkisia ja / tai muita liikennevälineitä?	Tyytyväinen 13 %	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön 34 %	Tyytymätön 52 %	2,42 (2,95)

5. Työ, taloudellinen hyvinvointi ja yrittäjyys

Tavoitteena pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen

Tavoitteena toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuuden vähentäminen

Kunta työllistää pitkäaikaistyöttömiä vuosittain kevästä syksyyn ns. puistoryhmään. Puistoryhmässä on työllistettyjä henkilöitä vuosittain noin seitsemästä kymmeneen henkeen.

Tämän lisäksi kunta ostaa Savitaipaleen Nuorison Tuki ry:ltä työllisyyspalveluita, joiden avulla pitkäaikaistyöttömänä olevat henkilöt voivat työllistyä myös erilaisiin työpajatoimintoihin. Nuorison Tuki ry:llä on ollut vuosina 2017 – 2020 yhteensä 75 henkilöä palkkatukityössä, kuntouttavassa työssä 43 henkilöä ja työkokeilussa 13 henkilöä. Nuorison Tuki ry:n työllistämistoimenpiteessä olleista yli 29-vuotiaista henkilöistä 11 on saanut työpaikan, yksi henkilö on lähtenyt opiskelemaan, yksi on perustanut yrityksen ja kaksi henkilöä on jatkanut oppisopimuskoulutuksessa. Alle 29-vuotiaista henkilöistä 13 on lähtenyt opiskelemaan ja kolme on saanut työpaikan.

Huomioita: Työmarkkinatuen kuntaosuus on useamman vuoden pienentymisen jälkeen kasvanut vuodesta 2019 – 2020. Syynä tähän on yli 1000 päivää työttömänä olevien henkilöiden määrän kasvu. Suurin osa yli 1000 päivää työttömänä olevista henkilöistä hyötyisi työnhakua enemmän muista palveluista.

Tilastotietoa

	2017	2018	2019	2020
Pitkäaikaistyöttömien määrä hlö	32 hlö	300 pv 16 hlö 1000 pv 9 hlö yht. 25 hlö	300 pv 11 hlö 1000 pv 7 hlö yht. 18 hlö	300 pv 11 hlö 1000 pv 12 hlö yht. 23 hlö
Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä €	137 050 €	300 pv 67 570 € 1000 pv 43 640€ yht. 111 210 €	300 pv 44 620 € 1000 pv 36 530€ yht. 81 160 €	300 pv 44 090 € 1000 pv 60 620€ yht. 104 715 €

Sotkanet	2017	2018	2019
Perustoimeentuloa vuoden aikana saaneet 25 – 64 vuotiaat %, vastaavanikäisestä väestöstä	Savitaipale 5,6 Kokomaa 7,7	Savitaipale 5,1 Kokomaa 7,8	Savitaipale 4,7 Kokomaa 7,7
Pitkäaikaistyöttömät työvoimasta	Savitaipale 3,4 Kokomaa 4,0	Savitaipale 2,8 Kokomaa 2,9	Savitaipale 2,1 Kokomaa 2,4

Seniorit

1. Terveelliset elämäntavat

1.1 Tavoitteena monipuolinen ravitsemus

Kunnan keskuskeittiön ruuanvalmistuksessa noudatetaan ikä-ihmisten ravitsemussuosituksia ja huomioidaan ravitsemuksellisten tarpeiden lisäksi muut henkilökohtaiset toiveet.

Kotihoidossa hyvän ravitsemuksen turvaamiseksi on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen, ettei yöpaasto veny liian pitkäksi.

Tiimiin on valittu ravitsemusvastaavat, jotka osallistuvat ravitsemusterapeutin järjestämiin koulutuksiin. Ravitsemusterapeutin konsultaatiot ovat käytössä matalalla kynnyksellä.

Huomioita: 91 %:lla kotihoidon asiakkaista painoindeksi (BMI) on vähintään 20.

Tilastotiedot alla ovat kotihoidon piirissä olevista ikäihmisistä

Kotihoidossa käytössä olevan RAI-mittarin tuloksia vuonna 2019	
Painoindeksi (BMI)	9 % alle 20 34 % 20 – 24 57 % yli 24
Hauraus	45 % Terveiden vakaus hyvä 30 % Terveiden vakaus heikentynyt 20 % Lievästi epävakaa terveys 4 % Kohtalaisen epävakaa terveys 1 % Varsin epävakaa terveys 0 % Erittäin epävakaa terveys

1.2 Tavoitteena kotona asumisen tukeminen toimintakykyä vahvistamalla

Kunnalla on ollut kaksi kotona asuville ikä-ihmisille suunnattua kuntosaliryhmää. Kauempana asuvat osallistujat on haettu kotoa taksilla ja viety takaisin kotiin. Myös apuvälineitä käyttävät ovat voineet tulla ryhmään. Ryhmäläiset ovat saaneet myös ohjattuja kotiharjoitteita. Osallistujat ovat seuranneet omaa edistymistä ja he ovat pystyneet lisäämään vastusta kuntosalilaitteissa. Myös koettulihaskunto on vahvistunut.

Ryhmiiin on ohjattu joko kotihoidon fysioterapeutin tai avoterveydenhuollon fysioterapeutin suullisella läheteellä.

Voimaa vanhuuteen hankkeen avulla on koulutettu vertaisohjaajia, jotka ovat toimineet avustajina kuntosaliryhmissä. Ulkoiluystäväkoulutuksessa koulutettiin vapaa-ehtoisia, joiden tarkoituksena oli

toimia esim. kävelykaverina. Tämä ei kuitenkaan toteutunut koska vastuukysymykset kotona tapahtuvien mahdollisten tapaturmien osalta jäivät mietityttämään.

Elämäni eläkevuodet- koulutuksessa vahvistettiin osallistujien hyvinvointia eläkkeelle jäämisen jälkeen. Projektissa kokeiltiin myös erilaisia liikuntalajeja ja projektin jälkeen osallistujat ovat löytäneet itselleen sopivan liikuntamuodon ja harrastavat säännöllisesti.

Vuonna 2020 tehdyn liikuntakyselyn mukaan toivottuja liikuntamuotoja oli opastetut vaellusretket joka järjestettiin vanhustenviikolla. Kyselyn perusteella toivottua liikuntaneuvontaa on ollut saatavilla siitä kiinnostuneille.

Penkkilenkki on järjestetty Olkkolassa ja kirkonkylällä. Tällöin puistonpenkeillä on ollut jumppaliikeohjeita.

Huomioita: kotihoidon asiakkaista 48 % suoriutuu päivittäisistä toiminnoista. Suurimmalla osalla asiakkaista on voimavaroja kuntoutumiseen. Savitaipaleella yli 80-vuotiaat henkilöt asuvat hieman yleisemmin kotona kuin Suomessa keskimäärin.

Tilastotiedot alla ovat kotihoidon piirissä olevista ikäihmisistä

Kotihoidossa käytössä olevan RAI- mittarin tuloksia vuonna 2019	
Arkisuoriutuminen, päivittäiset toiminnot	48 % Itsenäinen 16 % Ohjauksen tarvetta 9 % Rajoitettu avun tarve 18 % Kohtalainen avun tarve 7 % Runsas avun tarve 1 % Autettava 0 % Täysin autettava
Kuntoutumisen voimavarat	18 % Erittäin runsaasti kuntoutumisen ja toimintakyvyn ylläpidon voimavaroja 60 % Runsaasti kuntoutumisen ja toimintakyvyn ylläpidon voimavaroja 22 % Rajoitetusti kuntoutumisen ja toimintakyvyn voimavaroja
Asiakkaan kuntoutumismahdollisuus	Ei: 27 % Kyllä: 73 %

Sotkanet	2017	2018
Kotona asuvat 80- vuotta täyttäneet vastaavan ikäisestä väestöstä %	Savitaipale 91,4 % Koko maa 87,1 %	91,4 % 87,4 %

2. Mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoitteena yksinäisyyden ehkäisy

Helmi (Hyvää elämää ikääntyneenä)- hankkeessa on vuonna 2020 pyritty tavoittamaan maaseudulla asuvia yksinäisyyttä ja turvattomuutta kokevia ikäihmisiä ja ohjata heitä kiinnostavan harrastuksen tai muun toiminnon pariin. Tavoitteena oli myös vahvistaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Hanke on Socomin hallinnoima.

Hankkeen toimenpiteenä tehtiin neljä kyläkierrosta Välijoelle, Pettilään, Hyrkkälään ja Savitaipaleen kirkonkylälle. Heituinlahdelle suunniteltu kylävierailu peruttiin koronan vuoksi. Kierroksella oli mukana kunnan, Socomin, Eksoten, Taipaleen seurakunnan, Vanhusneuvoston sekä eri järjestöjen edustajia.

Kyläkierroksilla vietiin tietoa eri palveluista ja toiminnoista Savitaipaleella. Esimerkiksi kutsutaksit olivat monelle uusi asia. Samalla kuultiin ikäihmisten toiveita hyvinvointinsa tukemiseksi, osallisuuden vahvistamiseksi ja yksinäisyyden ehkäisemiseksi. Kyläkierroksilla oli yhteensä 101 henkilöä.

Koronavirus tilanteen huonotessa hankkeessa järjestettiin myös kaksi puhelinystävätoiminnan valmennusta, joka mahdollistaa useamman ikäihmisten keskustelun puhelinringin kautta. Toiminnasta vastaa SPR:n Savitaipaleen osasto.

Kyläkierroksella nousi toiveeksi kerhotoiminnan tuominen kylille. Kyläkerhotoimintaa testattiin kaksi kertaa Hyrkkälässä, jossa oli vapaata yhdessäoloa ja pienimuotoista terveyttä ja hyvinvointia tukevaa ohjelmaa. Kokeilu onnistui hyvin ja tarkoituksena on laajentaa kyläkerhotoimintaa muihin kyliin koronavirusepidemian näin salliessa.

Kyläkierroksella nousi toive myös toiminnan hajauttamisesta hyvinvointiviikon aikana kylille. Hyvinvointiviikolla järjestettiin digiopastusta Pettilän kylässä

Myös kunnan järjestämät ikäihmisten kuntosaliryhmät osoittautuivat hyviksi yksinäisyyden torjujiksi. Osallistujat tulevat hyvissä ajoin paikalle juttelemaan ja vaihtamaan kuulumisia.

Käsityöasema perustettiin vuonna 2018 syksyllä ja se on saavuttanut suuren suosion. Käsityöasemalle voi tulla avoimien ovien periaatteella tekemään kudontatöitä, katsomaan näyttelyitä tai olemaan iloisessa seurassa. Kävijöitä on ollut yhteensä 5632 vuosina 2018 – 2020.

Kutsutaksi on ollut toiminnassa jo pitkään. Vuonna 2020 käytössä oli viisi reittiä, joissa oli keskimäärin kahdesta kuuteen matkustajaa. Kutsutaksin avulla mahdollistetaan ikäihmisten liikkuminen ja osallisuus keskustaajamassa oleviin palveluihin ja tapahtumiin.

Kansalaisopisto on järjestänyt monenlaista toimintaa senioreille. Opisto on myös järjestänyt kirjastossa maksutonta digiopastusta senioreille.

Suvannossa on järjestetty mummola kerhoa, joka on mahdollistanut sukupolvien välisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön.

Vuosittaisella senioriviikolla on järjestetty erilaista hyvinvointiin liittyvää ohjelmaa.

Huomioita: ikäihmisten yksinäisyyttä ehkäistään parhaiten jonkin heille mielekkään toiminnan yhteydessä. Olemme yrittäneet perustaa ryhmiä, joiden tavoitteena on ollut nimenomaan yksinäisyyden vähentäminen ja ehkäisy, mutta ne eivät ole lähteneet liikkeelle.

Tilastotiedot alla ovat kotihoidon piirissä olevista ikäihmisistä

Kotihoidossa käytössä olevan RAI- mittarin tuloksia vuonna 2019	
Kipu	57 % Ei kipua 18 % Kipua, mutta ei päivittäin 22 % Kohtalaista kipua päivittäin 3 % Ajoittain vaikea kipu päivittäin
Masennus	85 % Ei masennusta 13 % Masennusepäily, oireita vähän 1 % Masennusepäily, runsaasti oireita

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Tavoitteena turvallinen ympäristö

Kotona asumisen turvallisuus -hanke on toteutettu Eksoten toimesta vuosina 2016 – 2019. Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää iäkkäiden ihmisten asumisturvallisuutta, sen arviointia sekä luoda moniammatillinen toimijaverkostomalli.

Hankkeessa kaikille kotihoidon säännöllisissä palveluissa oleville asiakkaille on täytetty sähköinen Kodin turvallisuuden -testi. Tiedot on kirjattu asiakkaan tietoihin sähköiseen potilastietojärjestelmään. Turvallisuusvastaaviksi on kotihoidossa nimetty kaksi lähihoitajaa, jotka osallistuvat järjestettyihin turvallisuuskoulutuksiin. Riskienarviointi on osa omavalvontaa ja Savitaipaleen kotihoidon alueella on kartoitettu yhteistyössä palo- ja pelastusviranomaisten kanssa ns. suuren riskin asiakkaita. Arvioinnissa on pyritty tuomaan esiin fyysisiä ja kognitiivisia toimintakyvyltään suuren avun tarpeessa olevia asiakkaita, asumisterveyteen ja asumiseen liittyviä riskitekijöitä sekä mahdollisessa evakointitilanteessa esiin tulevaa avun tarvetta. Näiden arviointien pohjalta tehdään kriisitilanteessa auttamistoimenpiteet. Kotiin jäävien asiakkaiden auttaminen tapahtuu yksilöllisten tarpeiden mukaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa. Poikkeustilanteissa henkilökuntaa kutsutaan tarpeen mukaan työhön myös vapaalta. Henkilökuntaa ohjeistetaan aina toimimaan erilaisten poikkeustilanteiden aikana (mm. pitkät sähkökatkot ja myrskyt) asiakasturvallisuuden takaamiseksi.

Kotihoidossa käytettävä teknologia tukee myös kodin turvallisuutta. esim. turvapuhelimen yhteyteen on mahdollisuus saada esim. häkävaroitin sekä gps paikannin. Näitä on myös käytössä. Myös ovihälytin on käytössä useammalla kotihoidon asiakkaalla.

Ikäystävällinen kunta hanke on alkanut loppuvuonna 2020 ja jatkuu vuodelle 2021. Hankkeessa suunnitellaan ikä- ja muistiystävälliset kulkuväylät Suvannosta torille ja sieltä edelleen rantaan. Tavoitteena on että kaiken ikäiset kuntalaiset voivat kulkea reittiä turvallisesti. Reitin varrelle on tarkoitus sijoittaa green caren mukaisesti hyvinvointia tukevia istutuksia.

Liikenneturvallisuussuunnitelman yhteydessä tuli ilmi liikennemerkkien uusimistarve. Huonokuntoisia ja vanhentuneita merkkejä on uusittu 2018 – 2019. Vuonna 2020 on teetetty katuinfran 3D kuvaus. Kuvauksesta saatiin aineistoa uuden tieliikennelain edellyttämien liikennemerkkien uusimistarpeisiin. Vuonna 2020 taajama-alueen suojatiet on maalattu uudelleen.

Huomioita: kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-vuotta täyttäneillä ovat kasvaneet selvästi vuoden 2017 – 2019 aikana.

Tilastotietoa

Sotkanet	2017	2018	2019
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 100 000 vastaavan ikäisistä	Savitaipale 297 Koko maa 368	Savitaipale 373 Koko maa 374	Savitaipale 486 Koko maa 370

5. Yhteistyöverkostot ja viestintä

Tavoitteena Vanhus- ja Vammaisneuvoston aktiivinen rooli palveluiden suunnittelussa ja viestinnässä

Molemmat neuvostot ovat olleet suunnittelemassa uutta hyvinvointiasemaa. Vanhusneuvosto teki myös aloitteen koskien hyvinvointiasemalla olevia palveluita. Vammaisneuvosto on ollut mukana tekemässä maakunnallista Vammaispoliittista ohjelmaa, kun taas Vanhusneuvosto on ollut mukana tekemässä Ikäpoliittista ohjelmaa.

Vanhusneuvosto on tehnyt selkokielen oppaan, johon on kerätty yhteen ikäihmisille tärkeitä yhteystietoja ja puhelinnumeroita. Opas on konkreettisenä paperisena vihkona.

Vanhusneuvosto on toiminut valtuustokaudella aktiivisesti. Jatkossa tavoitteena on lisätä yhteistyötä kunnan päättäjien ja neuvoston kanssa.

Kaiken ikäisille tarkoitetut hyvinvointia ja osallisuutta mahdollistavat tapahtumat

Kunnan Kansalaisopistossa on ollut vuosin 2017 – 2020 yhteensä 3623 opiskelijaa ja 8737 kurssilaista.

Käsityöasema perustettiin vuonna 2018 syksyllä ja se on saavuttanut suuren suosion. Käsityöasemalle voi tulla avoimien ovien periaatteella tekemään kudontatöitä, katsomaan näyttelyitä tai olemaan iloisessa seurassa. Kävijöitä on ollut yhteensä 5632 vuosina 2018 – 2020.

Kirjastossa on järjestetty kuukausittain vaihtuva harrastenäyttely. Näyttelyssä kuntalaisilla on mahdollisuus esitellä omaa osaamista ja kiinnostuksenkohteita. Näyttelyt ovat jo muodostuneet perinteeksi ja niillä on runsas katsojakunta. Lisäksi kirjaston lainausvalikoimaan lisättiin liikuntavälineitä, kuten esim. mölkkypeli, pingis-setti, petankkipeli sekä frisbeegolf kiekot vuonna 2020

Vuosittain järjestetyllä hyvinvointiviikolla on ollut useampi sata kävijää. Vuonna 2019 kävijöitä oli noin 450.

Yleisurheilukenttä valmistui vuonna 2020 useamman vuoden suunnittelun jälkeen. Kenttä täydentää hyvin liikuntapuiston lajivalikoimaa.

Kuntoportaot valmistuivat vuoden 2019 Timo Mikkolan muistoksi Hakamäen museoalueelle.

Tapaninpäivän uinti ja avoimet ovet kunnan kuntosalilla on järjestetty vuosittain.

Kulttuuritapahtumia on järjestetty runsaasti. Ohessa tiedot osallistujamääristä:

	Lasten elokuvat	Teatteri/ lausunta/tanssi	Musiikkitapahtumat	Sapassiviikko	Muut
2017	283 hlö	783	1448	6100	Suomi 100-musikaali (reilu 100 paikkakuntalaista esiintyjää) 1100
2018	348 hlö	547 hlö	1780 hlö	5900 hlö	-
2019	275 hlö	384 hlö	920 hlö	6000 hlö	Kalevala tapahtumat 393 hlö
2020 koronavuosi	125 hlö	414 hlö	1371 osa koululle suunnattuja livestream-konsertteja	1800 hlö	Europaeus juhluvuden tapahtumat 510 hlö
Yhteensä	1031 hlö	2128 hlö	5519 hlö	19 800 hlö	2003 hlö